

НОВИ САД - На данашњи дан 1716. године аустријски фелдмаршал војвода Еуген Савојски извојевао је, на челу армије од 40.000 пешака и око 20.000 коњаника, у бици под Петроварадинском тврђавом победу над турским снагама од 150.000 људи под командом великог везира Дамад Али паше. У тој бици страдало је по неким проценама чак 30.000 турских војника. Погинуо је и велики везир. Аустријска победа омогућила је да трупе Еугена Савојског убрзо заузму Београд и Темишвар да би 1718. Аустријанци преузели од Турске Србију северно од Западне Мораве, као и Банат.

Данас је среда, 5. август, 217. дан 2026. До краја године има 148 дана.

1823 - Рођен је српски писац Јосиф Веселић. Рођен је у Ћакову, Славонија. Завршио је римокатоличку богословију, потом долази у Србију, где је прешао у православље. Радио је као судски чиновник, телеграфист и најзад професор гимназије у Крагујевцу (ботаника). Дела: "Реч у своје време", "Опис манастира у Србији", "Вођарство", "Домаћи лекар", "Поњатија о телеграфу", у рукопису му је остало дело: "Глас Србина".

1844 - Рођен је руски сликар Иља Јефимович Рјепин, зачетник руског колоризма и сјајан портретиста. Био је професор Санктпетербуршке академије, а 1910. одлази је на имање у Финској, где је остаје до смрти. Његов реализам прожет је осећајем за руску традицију, а колорит је свеж и сочан и подсећа на богатство боја у народној уметности. Радио је и жанр слике из живота руског села, а посебно је значајан по композицијама. Дела: "Бурлаци на Волги", "Литија", "Иван Грозни и његов син Иван", "Запорошци", "Повратак из прогонства", "Царевна Софија".

1850 - Рођен је француски писац Анри Рене Албер Ги де Мопасан, један од најизразитијих представника европског натурализма. Написао је око 300 приповетки и шест романа, писао је и позоришне комаде, путне белешке, песме. Тумачио је људске карактере, психолошке типове, неретко уз дозу цинизма. Дела: романи "Један живот", "Нова бања", "Пјер и Жан", приповетке "Страсти", "Наличја", "Замке", "У рату", "Водом".

1858 - Положен је први трансатлантски кабл којим је успостављена телеграфска веза између Канаде и Британије. Постављање линије трајало је дуго јер је на дну Атлантског океана кабл често пуцао, а служио је само до 1. септембра 1858, кад је веза прекинута.

1895 - Умро је немачки филозоф Фридрих Енгелс, један од оснивача такозваног научног социјализма и најближи сарадник Карла Маркса. Потиче из породице индустријалаца који су поседовали фабрике у Немачкој и Енглеској. Основне поставке материјалистичког поимања света изложио је у "Анти-Дирингу". У сарадњи с Марксом написао је "Немачку идеологију" и "Манифест комунистичке партије" и организовао Прву интернационалу - међународно удружење радника основано 1864. После Марксове смрти 1883. наставио је рад у Другој интернационали основаној 1889. и написао "Порекло породице, приватне својине и државе" и "Лудвиг Фојербах и крај немачке класичне филозофије". Последње године живота посветио је редиговању другог и трећег тома Марксовог "Капитала". Остала дела: "Скица за критику националне економије", "Положај радничке класе у Енглеској", "Света породица".

1906 - Рођен је амерички филмски режисер Џон Хјустон, један од најистакнутијих америчких синеаста 20. века. Снимио је, већином, филмове авантуристичког и криминалистичког жанра. Филмови: "Малтешки соко", "Рт Ларго", "Бејасмо странци", "Благо Сијера Мадре", "Џунгла на асфалту", "Црвена значка за храброст", "Афричка краљица", "Моби Дик", "Ноћ игуане", "Одсјај у златном оку", "Град изобиља", "Наш човек из Аустралије", "Судија за вешање", "Ени", "Испод вулкана".

1912 - Рођен је Абе Пјер, свештеник који је свој живот посветио помагању бескућницима. "Човек који је оличавао доброту" највећи део свог живота провео је помажући људима гурнутим на маргине друштва. Мало познат изван Француске, у тој земљи сматран је живим светитељем. Рођен у богатој породици, одрекао се лагодног живота да би помагао другима. "Абе" је традиционални назив за свештенике у Француској. Током Другог светског рата радио је у Покрету отпора, израђујући документа људима који су бежали од нацизма. Ланац хостела за бескућнике који је организовао 1949. заступљен је у 41 земљи. На избору "највећег Француза свих времена" додељено му је треће место иза Шарла де Гола и Луја Пастера.

1915 - Немци су у Првом светском рату окупирали пољску престоницу Варшаву (тада у саставу царске Русије).

1926 - Основан је Архив Војводине, указом помоћника министра просвете Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Првобитни назив те установе био је био је: Државни архив у Новом Саду. Иницијатор је био тадашњи управник Државног архива у Београду др Риста Одавић, а први управник (државни архивар) данашњег Архива Војводине био је др Димитрије Кириловић, угледни историчар, публициста и национални радник. Задатак Државне архиве у Новом Саду био је да прикупља, чува и обрађује, архивску грађу са подручја - Баната, Бачке, Срема и Барање.

1930 - Рођен је амерички астронаут Нил Армстронг, први човек који је ступио на тло Месеца, изашавши 20. јула 1969. из лунарног модула "Орао" лансираног са свемирског брода "Аполо 11" који је кружио око Земљиног сателита.

1940 - Летонија је и формално ушла у састав Совјетског савеза под називом Летонска Совјетска Социјалистичка Република. Совјетске трупе заузеле су Летонију у оквиру споразума Стаљин-Хитлер о подели Пољске. До Првог светског рата територија потоње Летоније је била саставни део царске Русије.

1943 - У Москви су, први пут у Другом светском рату, плотунима из 222 артиљеријска оруђа обележене победе над немачким трупама на Источном фронту. У снажној противофанзиви Црвене армије ослобођени су градови Орел и Бјелгород.

1947 - Умро је српски математичар Богдан Гавриловић, професор Београдског универзитета, председник Српске краљевске академије од 1931. до 1937. Аутор је низа радова из разних области математике као и универзитетских уџбеника "Аналитичка геометрија" и "Теорија детерминаната".

1949 - У Еквадору је у земљотресу погинуло око 6.000 особа.

1960 - Горња Волта (садашња Буркина Фасо) стекла је независност од Француске. До тада она је била саставни део Француске Западне Африке.

1963 - У Москви су Совјетски савез, САД и Велика Британија потписали споразум о забрани нуклеарних проба у атмосфери, васиони и под водом, што је, после ракетне кризе око Кубе, био први знак попуштања напетости у хладноратовским међународним односима.

1974 - Председник САД Ричард Никсон јавно је признао, предајући магнетофонске траке истражном судији, да је учествовао у прикривању "Афере Вотергејт".

1984 - Умро је велшки позоришни и филмски глумац Ричард Бартон, који се сјајним талентом најпре наметнуо у позоришту играјући карактерне улоге у Шекспировим комадима, после чега је остварио сјајну филмску каријеру. Филмови: "Клеопатра", "Бекет", "Ана од хиљаду дана", "Укроћена горопад", "Др Фауст", "Комедијаши", "Троцки", "Сутјеска".

1995 - Војска Хрватске заузела је Книн, главни град Републике Српске Крајине. Војна офанзива предузета је уз сагласност САД и других западних земаља, чије је ратно ваздухопловство потпомогло агресију. Из РСК - територије под "заштитом" мировних снага УН - избегло је готово сво становништво, најмање 250.000 особа. Хрватске снаге су током агресије и после ње починиле мноштво злочина над српским цивилима, при чему је погинуло око 2.500 лица.

1997 - Приликом пада јужнокорејског путничког авиона на пацифичко острво Гуам преживело је само 28 од 254 особе у летелици.

1998 - Умро је бугарски комунистички лидер Тодор Живков, девет година после збацивања са власти. На челу Бугарске налазио се од 1954. до 1989. Последње године живота провео је у кућном притвору.

2000 - Умро је енглески филмски глумац Алек Гинис, који се одликовао изузетним могућностима преображаја, добитник Оскара за улогу у филму "Мост на реци Квај". Остали филмови: "Нежно срце", "Велико очекивање", "Оливер Твист", "Човек у белом оделу", "Наш човек у Хавани", "Лоренс од Арабије", "Пад Римског царства", "Доктор Живаго", "Звездани ратови".

2003 - У експлозији аутомобила-бомбе коју је испред хотела "Мериот" у Џакарти, главном граду Индонезије, активирао исламски терориста самоубица убијено је 14 и рањено око 150 лица.

2012 - Преминула је Ђавела Варгас, култна мексичка певачица. Рођена Костариканка, Ђавела је тек у својим тридесетим постала професионална певачица. Пркосила је полним стереотипима, певајући похотне "ранчера" песме, носећи мушку одећу, са незаобилазном цигаретом у једној и чашом пића у другој руци. Снимила је 80 албума, поставши водећа фигура у уметничким круговима Мексико Ситија средином 20. века, позната као блиска пријатељица сликара Фриде Кало и Дијега Ривере.

2017 - Са измерених 40 степени у Београду, био је то најтоплији 5. август у последњих 130 година у престоници Србије. Претходни најтоплији 5. август, са 39 степени, био је 1928. године.

2019 - Умро је Пеђа Ристић, архитекта, професор на Академији Српске православне цркве за уметност и конзервацију. Био је познат по пројектима црквених здања. По његовим нацртима саграђено је више од 150 храмова, међу којима су црква у Требињу по тестаменту Јована Дучића, Саборни храм у Подгорици, црква у Апатину, на Равној гори, Бирмингему, ХанOVERу, Сиднеју.

2020 - Преминула је Исидора Бјелица, писац, телевизијски аутор, својеврсна модна икона. Дипломирала је и магистрирала драматургију у Београду. Аутор је више од 40 књига, литерарних и публицистичких наслова, драмских текстова, низа телевизијских емисија, новинских колумни.

2022 - Удар грома изазвао је пожар у лучком складишту нафте у Матанзасу, на северу Кубе, приближно 90 километара источно од Хаване. Погинуло је 16 особа, међу којима се 14 воде као нестали, а 132 су повређене. Удар се догодио током невремена у поподневним сатима. Још један резервоар експлодирао је наредног јутра. Куба иначе има проблем недовољне снабдевености енергентима услед вишедеценијске делимичне економске блокаде из политичких разлога.

(Танјуг)